

Fingon lausunto hallinto- ja turvallisuusjaostolle hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2025

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: kansainvälinen kehitysyhteistyö

Fingo ry kiittää mahdollisuudesta lausua valiokunnalle hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2024. Tarkastelemme tässä lausunnossa talousarvioesitystä kehitysyhteistyömäärärahojen näkökulmasta. Kehitysyhteistyön määrärahoja kohdennetaan yhdeksältä eri hallinnonalalta ja useilta eri momenteilta. Keskitymme lausunnossamme tähän UM:n hallinnonalan luvun 24.30. "kansainvälinen kehitysyhteistyö" ja erityisesti momentin 24.30.66. "varsinainen kehitysyhteistyö" määrärahoihin.

Yhteenveto Fingon esityksistä

Hallituksen esityksessä on myönteisiä piirteitä, erityisesti:

- tiettyjä Suomen pitkän aikavälin vahvuuksia, kuten pääosaa Suomen kehitysyhteistyön aiemmista painopistealueista, on mahdollisuus jatkaa¹;
- hallitus on osoittanut pyrkimystä kohdentaa mittavat leikkaukset mahdollisimman vähän tuhoa aiheuttavalla tavalla;

Kielteisiä piirteitä ovat erityisesti:

- maailmantilanteeseen ja Suomen sitoumuksiin täysin sopimattomat varsinaisen kehitysyhteistyön leikkaukset: vuonna 2025 varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat ovat noin viidenneksen alemmat suhteessa vaalikauden alkuun. Samaan aikaan Suomea velvoittavat edelleen kansainväliset sitoumukset 0,7 % / bktl-tavoitteesta, ja tavoitetteesta kohdentaa 0,2 % / bktl nk. vähiten kehittyneille maille (LDC-maat). Kehitysyhteistyöleikkaukset haittaavat myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaistavoitteiston toteutusta: kuvaavaa on, että valtaosa maailman maista on kehittyviä maita ja valtaosa ulkoasiainhallinnon budjetista liittyy kehitysyhteistyöhön.
- Vähiten kehittyneiden maiden (LDC) bktl-osuuden seurantaluvun poisto budjettikirjasta: tämä on erityisen huolestuttava aihe, sillä LDC-maissa on erityinen tarve toimintaympäristön

¹ Aiemmista, kehityspolitiikan ylivalikkautisessa selonteossa linjtuista Suomen kehityspolitiikan painopisteistä ihmisarvoista työtä ei ole suoranaisesti mainittu uudessa kehityspolitiikkaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kanssa ohjaavassa kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa.

vahvistamiselle, eli kehitysyhteistyölle eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamiseksi. Nämä maat ja alueet myös hyötyvät suhteellisen vähän esimerkiksi kaupasta ja investoinneista. Voidaan sanoa, että kehitysyhteistyön varsinaisia tavoitteita eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamisesta, kestävän kehityksen ja ihmisoikeuksien edistämisestä voidaan toteuttaa kehitysyhteistyön keinoin erityisen hyvin juuri LDC-maissa.

- Arvion puuttuminen Suomen myöntämästä biodiversiteetti- tai ilmatorahoituksesta, vaikka Suomi on kansainvälisesti sitoutunut rahoituksen mobilisoimiseen
- Kehitysyhteistyömäärärahoihin kiinteästi liittyvä, vaikka ei yksin niitä koskeva seikka on järjestöjen avustusmuotojen lakkautukset: UM:n hallinnonalalla on toistaiseksi lakkautettu viestintä- ja globaalikasvatusavustus ja OM:n hallinnonalalla rauhantyötä tekevien järjestöjen avustukset. Tämä vähentää kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuutta ja järjestöjen kykyä luoda suomalaisille mahdollisuuksia osallistua itse globaalien haasteiden ratkaisuun.

Näihin hallituksen esityksen pääpiirteisiin vastaamme tässä lausunnossa. Alla ovat keskeiset esityksemme eduskunnalle, joihin tarkemmat perusteet on esitetty lausunnon muissa osioissa.

Kehitysyhteistyöleikkaukset ovat haitallisia kestävälle kehitykselle, Suomen taloussuhteille, globaalille turvallisuudelle sekä Suomen vaikutusvallalle, kuten osiossa 1 kuvataan tarkemmin.

Suosituks

- Leikkauksia tulee kohtuullistaa.
- Loppuvaalikaudelle tulee laatia vakaa budjettinäköymä.
- LDC-maiden rahoitusosuuden seuranta tulee palauttaa budjettiin, kuten ulkoasiainvaliokuntakin on linjannut². Lähivuosina LDC-maiden rahoitusosuus tulee kääntää kasvuun.
- Talousarvioon tulee lisätä selkeä arvio ilmasto- ja biodiversiteettirahoituksen toimeenpanosta
- Viestintä- ja globaalikasvatusjärjestöjen avustus tulee palauttaa (samoin kuin rauhantyön järjestöjen tuki oikeusministeriön hallinnonalalla) tai vähintään avustusten lakkauttamisesta kärsiville järjestöille tulee perustaa väliaikainen siirtymäkauden tuki.

1 Kehitysyhteistyö on tarpeellinen investointi Suomelle

1.1 Suomi osana ratkaisuja janoavaa maailmaa

Kehitysyhteistyö on tärkeä työkalu kestävän kehityksen edistämiseksi. Se merkitsee kestävän kehityksen tukemista erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten osalta.

² Valiokunnan lausunto UaVL 3/2023 vp aiheista Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024—2027. Verkkoviite: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/UaVL_3+2023.aspx. Viitattu: 1.10.2024

Kestävyysoongelmaa kuvaavat kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda 2030). Agenda 2030:sta vain noin 15 % on edennyt tavoitteiden mukaisesti³, kun määräaika tavoitteiden toteutukseen on puolessa välissä. Jos maailman yhteinen tulevaisuus ei ole kestävä, se on kestämaton.

Kehitysyhteistyö ei ole yhtä kuin kestävä kehitys: sen kertoo muun muassa rahoituksen mittakaava: kun kehitysyhteistyömäärärahat maailmassa ovat n. 180 miljardia euroa⁴, kestävän kehityksen rahoituksesta puuttuu eri arvioiden mukaan yli 4000 miljardia euroa⁵. Kehitysyhteistyö voi toimia muiden toimien vauhdittajana ja mahdollistajana.

Maailman **humanitaaristen kriisien tilanne on historiallisesti katsoen poikkeuksellisen vakava**⁶.

1.2 Kehityspolitiikka osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Edellä mainittuihin tarpeisiin Suomi vastaa osaltaan erityisesti kehitysyhteistyöllä, ja sen rahoituksella. Kehitysyhteistyö on erityisen tärkeää nk. vähiten kehittyneille maille, sillä näiden maiden yhteiskunnalliseen kehitykseen on erityisen hankalaa kerätä ja ohjata muita voimavaroja, kuten investointeja tai kauppatuloja.

Kehitysyhteistyötä rahoittaessaan Suomi vahvistaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa, sillä **kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa**, kuten valtioneuvoston 2024 julkaisemista ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta ilmenee.

- Viitaten tämän osion alussa kuvattuihin kestävän kehityksen ja humanitaaristen kriisien luomiin haasteisiin ja tarpeisiin, kehityspolitiikka on yksi tärkeä työkalu kestävän kehityksen edistämiseen rajojemme ulkopuolella, erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien maiden ja alueiden osalta.
- Kehityspolitiikka on myös tärkeä osa suomen taloussuhteita: suurin osa maailman valtioista on kehittyviä maita; noin 85 % maailman ihmisistä asuu niissä⁷; ja niiden talouskasvu on keskimäärin nopeampaa kuin vauraiden maiden⁸. Kehityspolitiikka voi edistää kestäväää kauppaa Suomen ja maailman nousevien talouksien kanssa.
- Hyvät suhteet kehittyviin maihin merkitsevät myös mahdollisuutta Suomen vaikutusvallalle kansainvälisessä politiikassa, koska suurin osa maailman valtioista on kehittyviä maita.
- Kehityspolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voi korjata kehitysyhteistyöllä.

³ YK 18.9.2023 Verkkoviite:

<https://news.un.org/en/story/2023/09/1140852#:~:text=Halfway%20to%20the%202030%20deadline,societies%20are%20all%20off%20track>. Viitattu 1.10.2024

⁴ OECD. <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>. Viitattu 1.10.2024

⁵ Kts. OECD (2021) Closing the SDG Financing Gap in the COVID-19 era: ks <https://www.oecd.org/dev/OECD-UNDP-Scoping-Note-Closing-SDG-Financing-Gap-COVID-19-era.pdf> ja YK (2023) <https://news.un.org/en/story/2023/07/1138352> Viitattu: 1.10.2024

⁶ OCHA (2024) Global Humanitarian Overview 2024. Verkkoviite:

<https://www.unocha.org/publications/report/world/global-humanitarian-overview-2024-enarfrsp> viitattu: 1.10.2024

⁷ IMF (2023) <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/OEMDC>. Viitattu: 1.10.2024. Huom. kategoriana "emerging markets and developing economies".

⁸ IMF (2023) <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/ADVEC>. Vrt. kategoriat "advanced economies" ja "Emerging market and developing economies". Viitattu: 1.10.2024.

Suomen kehitysyhteistyö on tuloksellista. Sitä seurataan evaluaatioilla, eli hankkeiden ja ohjelmien arvioinneilla. Kun ulkoministeriö koosti marraskuussa 2022 näistä ja muista lähteistä tietoja kehitysyhteistyön tuloksetraporttiin⁹, johtopäätökseksi muodostui, että Suomen kehitysyhteistyö on tuloksellista, kunhan sitä edistetään pitkäjänteisesti.

Hyviä esimerkkejä on lukuisia¹⁰. Maayhteistyöstä Nepal ja Vietnam ovat hyviä kokonaisesimerkkejä: näiden maiden kanssa Suomi on tehnyt pitkään yhteistyötä, ja nyt ne ovat siirtymässä (Nepal siirtymävaiheessa, Vietnam jo siirtynyt) vähiten kehittyneiden maiden joukosta alemman keskitulon maaksi.

Yksittäinen ja konkreettisempi esimerkki on vaikkapa Suomen ja Etiopian yhteistyö, jonka turvin vuosina 1994–2022 noin 5,4 miljoonaa etiopialaista pääsi puhtaan veden piiriin. Vesihuolto vietiin 1 500 koululle ja 1 300 terveysasemalle. Tästä pääsi hyötymään yli 1,2 miljoonaa oppilasta, opettajaa ja terveydenhuollon työntekijää. Heistä yli 800 000 on lisäksi päässyt paremman sanitaation piiriin. Tärkeitä asioita, sillä vesi on toimeentulon ehto ja terveyskysymys; toisaalta, sen puute voi olla syy konflikteille.

Hyviä esimerkkejä löytyy myös järjestöjen tekemästä kehitysyhteistyöstä¹¹. Poimintoja ovat vaikkapa toiminta, jossa:

- yli sadantuhannen lapsen oikeus koulutukseen parani suomalaisen järjestön (Fidan) ja sen paikallisten kumppanien ansiosta Aasiassa, itäisessä Afrikassa ja Lähi-idässä.
- 245 000 syrjityn henkilön mahdollisuudet oman elinkeinon, elämän ja oikeuksien kohentamiseksi muun muassa Nepalissa paranivat suomalaisen järjestön (Lähetysseuran) kehitysohjelman myötä 2018-21.
- Tyttöjen silpominen puolittui suomalaisen järjestön (World Visionin) kumppaneiden kanssa toteutetun hankkeen avulla Pohjois-Keniassa 2016-21.
- Yli 3000 vammaista naista oppi ruoanvalmistuksen taitoja ja tietoja lähiruuan ravintoarvoista suomalaisen järjestön (Marttaliiton) ja yhteistyökumppaneiden tilaisuuksissa Kamerunissa, Etiopiassa ja Sambiassa.

2 Suomelle tärkeitä kehitysyhteistyömäärärahojen sitoumuksia

Suomen kehitysyhteistyötavoitteisiin liittyy kansainvälisesti (YK:n ja EU:n puitteissa) tekemiämme rahoitussitoumuksia. Niistä tärkeimmät ovat seuraavat:

- **0,7 % bruttokansantulosta tulee käyttää kehitysyhteistyöhön.**
Tällä turvataan Suomen kehitysyhteistyön määrää ja laatua. Toteuttamalla oman sitoumuksensa Suomi voi osaltaan kannustaa muita vauraita maita tekemään osuutensa.
- **0,2 % bruttokansantulosta tulee kohdentaa vähiten kehittyneille maille (LDC)**
Näissä maissa on suurin kehityksen tarve. Vähiten kehittyneiden maiden on vaikeaa saada markkinaehtoista kv-rahoitusta (kuten kestävästi hinnoitellut lainat, investoinnit) tai rahoitusta kotimaastaan esimerkiksi vähäisen tuotannon ja kehittymättömien verojärjestelmien vuoksi.
- **85 % tuetuista toimista tulee edistää myös sukupuolten välistä tasa-arvoa**
Tasa-arvon toteutuminen on itsessään arvokasta. Tasa-arvo myös kytkeytyy vahvasti muihin

⁹ Verkkoviite: <https://um.fi/web/kehityspolitiikan-tulosraportti-2022/johdanto>. Viitattu 10.10.2023

¹⁰ Kts. ulkoministeriön kooste: <https://um.fi/kehitysyhteistyon-tuloksia>. Viitattu 10.10.2023.

¹¹ Kts. Fingon kooste: järjestöjen kehitysyhteistyön tuloksia. Verkkoviite: <https://fingo.fi/ajankohtaista/category/jarjestojen-tyon-tuloksia/>. Viitattu 10.10.2023.

kehitystavoitteisiin, kuten köyhyyden poistamiseen. Sukupuolten tasa-arvon toteutuminen on esimerkiksi yksi YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 läpileikkaavista periaatteista.

3 Keskeiset havainnot hallituksen talousarvioehdotuksesta vuodelle 2024

3.1 Leikkauksia tulee kohtuullistaa

Varsinaisen kehitysyhteistyön ja nk. Ukraina-momentin määrärahoja on määrä leikata noin 99,7 miljoonaa euroa bruttona. Vuonna 2024 näiltä momenteilta leikattiin jo 30,8 miljoonaa euroa. Kaikkiaan muutokseksi vaalikauden alusta alkaen tulee -130,5 miljoonaa euroa, eli noin viidesosa (18 %).

Monenkeskisestä yhteistyöstä on määrä leikata noin 10,5 miljoonaa euroa eli 5 %. Tähän käyttösuunnitelmakohtaan kohdennettiin jo vuodelle 2024 mittava, noin 19 miljoonan euron eli 8 % leikkaus. Suomi rahoittaa esimerkiksi YK-järjestöistä YK:n lastenrahastoa (UNICEF), YK:n väestörahastoa (UNFPA), maailman ruokaohjelmaa (WFP), YK:n tasa-arvojärjestöä (UNWOMEN) ja sekä alueellisia kehityspankkeja. Leikkaaminen monenkeskisestä yhteistyöstä merkitsee sitä, että Suomi tukee aiempaa nähden heikommin monenkeskistä, sääntöperusteista maailmanjärjestystä. Se merkitsee myös vakavia käytännön vaikeuksia tärkeää työtä tekeville kansainvälisille järjestöille.

Maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä on määrä leikata 26,3 miljoonaa euroa eli 19 %. Käyttösuunnitelmakohtaan kohdennettiin jo vuonna 2024 mittava 54 miljoonan euron eli 28 % leikkaus. Keskeisiä kehitysyhteistyömäärärajojen kohdemaita ovat olleet viime vuosina esimerkiksi Etiopia, Somalia, Tansania, Afganistan ja Nepal. Määrärahoilla mitattuna tärkein kehitysyhteistyön kohdema on tänä vuonna (2024) ollut Ukraina, näin tulee olemaan myös vuonna 2025. Vuonna 2023 Suomi on päättänyt lakkauttaa neljä maaohjelmaa: Afganistanissa, Myanmarissa, Keniassa ja Mosambikissa. Maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä leikkaaminen merkitsee heikompaa tai lakkautettavaa tukea erityisesti heikoimmassa asemassa oleville maille ja alueille.

Järjestöjen kehitysyhteistyö pysyisi hallituksen esityksen mukaan nykyisellä, noin 88 miljoonan euron tasollaan. Käytännössä käyttösuunnitelmakohdan +10 miljoonan euron lisäys on tietojemme mukaan siirto humanitaarisen avun käyttösuunnitelmakohdalta, eli ei varsinaisesti lisää määrärahoja.

Kaikkiaan Suomen kehitysyhteistyömäärärahat vuonna 2025 laskevat vuoden 2024 tasosta 144,9 miljoonaa euroa. Tähän leikkaukseen siis lasketaan kaikki kehitysmäärärahat eri hallinnonaloilta. Kaikkiaan Suomi kanavoi kehitysyhteistyörahoitusta yhdeksän ministeriön hallinnonaloilta. Valtaosa noin 1,064 miljardin euron määrärahakokonaisuudesta kohdennetaan ulkoministeriön hallinnonalalta (noin 730 miljoonaa euroa). Toinen tärkeä kokonaisuus kohdennetaan valtiovarainministeriön hallinnonalalta: VM:n budjettiin on kirjattu Suomen osuudet EU:n kehitysyhteistyömäärärahoista, eli NDICI-rahoista. VM:n hallinnonalan kautta kohdennetaan noin 235 miljoonaa euroa.

Kun suhteutamme nämä hallituksen esittämät määrärahamuutokset tämän lausunnon osioissa 1 esitettyihin investointitarpeisiin ja osiossa 2 esitettyihin Suomen sitoumuksiin, voimme todeta että:

➔ Leikkauksia tulee kohtuullistaa

3.2 Tulevien vuosien rahoitukseen tarvitaan vakaa näkymä

Hallitusohjelmassa laadittiin näkymä noin miljardin kokonaisleikkaustarpeeksi vaalikaudelle kehitysyhteistyömäärärahoihin. Talousarviossa vuodelle 2024 hallitus alkoi toimeenpanna näitä raskaita leikkauksia. Kehysriihessä 2024 hallitus päätti lisäleikkauksista ja hallitusohjelman mukaisten leikkausten aikaistamisesta. Nyt talousarviossa vuodelle 2025 täytyy taas löytää uusia kohdennuksia näille leikkauksille.

Jatkossa kehitysyhteistyörahoitukseen tarvitaan vakautta. Jos jokaisella budjettisuunnittelun kierroksella leikataan lisää, joka vuosi UM ja kehitysyhteistyötoimijat joutuvat järjestellä kehitysyhteistyötä vaikeilla tavoilla uudelleen (Suomen sitoumuksia, kohdennuksia ja tavoitteita) ja voimavarat menevät jatkuvaan uudelleenjärjestelyyn. Jos tulevana vuosina Suomi tekee vielä uusia leikkauksia, maamme joutuu raskaasti purkamaan tekemiään kansainvälisiä sitoumuksia ja kehitysyhteistyöllä saavuttamia tuloksia sekä tukea (ulko- ja turvallisuuspolitiikankin kulmakivenä olevalle) sääntöperäiselle ja monenkeskiselle maailmanjärjestykselle. Lisäksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaavien selonteojen toteutus vaikeutuu.

➔ Loppuvaalikaudelle tulee laatia vakaa budjettinäkymä

3.3 Vähiten kehittyneiden maiden bktl-osuuden seuranta tulisi palauttaa

Hallituksen budjettiesityksessä mainituista kehitysyhteistyön **tunnusluvuista puuttuu vähiten kehittyneiden maiden kanssa tehtävän kehitysyhteistyön bktl-osuus**. Suomi on kansainvälisesti sitoutunut vähiten kehittyvien maiden osalta 0,2 % bktl-osuuteen. Suomi seuraa kansainvälisten sitoumustensa vuoksi joka tapauksessa tätä osuutta. Luku löytyy vuoden 2023 budjettikirjasta kohdasta määrärahat, 24.30. kansainvälinen kehitysyhteistyö ja taulukosta ”Kehitysyhteistyölle annettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut”. Vuosille 2024 ja 2025 vastaavaan kohtaan on laadittu samanlainen taulukko, mutta ns. LDC-seurantaluku puuttuu. Luku olisi olennainen, jotta eri kehitysrahoitusta seuraavilla tahoilla olisi mahdollisuus arvioida, toteuttaako Suomi sitoumuksiaan. Lisäksi LDC-maiden osuus on periaatteellisesti tärkeä, sillä kehitysyhteistyöllä on tärkeä merkitys juuri vähiten kehittyneille maille, joille kanavoituu muista läheistä vain hyvin vähän rahavirtoja.

➔ Vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) kohdennettujen maksatusten osuuden bktl:sta seuranta tulisi palauttaa budjettiin. Lähivuosina LDC-maiden rahoitusosuus tulee kääntää kasvuun.

3.4 Ilmasto- ja biodiversiteettirahoitus tulee kuvata selkeästi

Talousarvioon tulee lisätä selkeä arvio ilmasto- ja biodiversiteettirahoituksen toimeenpanosta

Talousarvioesitys **ei anna kuvaa Suomen mobilisoimasta ilmastorahoituksesta**, vaan kirjaa vain, että vuonna 2025 ”Edistetään ilmastotoimia, erityisesti kestävä metsätaloutta ja metsitystä” tavoitteelta 225 miljoonalla eurolla. Vuonna 2024 luku on ollut 330 miljoonaa euroa.

Tämä kirjaus ei kuvaa mitä ja miten Suomen ilmastorahoitukseen lasketaan – ja missä määrin rahoitus tosiasiaa kohdentuu ilmastotoimiin: onko mukaan esimerkiksi laskettu kokonaisten hankkeiden rahoituksia silloinkin, kun hankkeet kohdistuvat ilmastotoimiin vain osittain. Ilmastotoimien edistäminen ei sisällä arviota rahoituksen kohdentumisesta, johon Pariisin sopimuksen Artikla 9 ohjaa: näitä aiheita ovat erityisesti ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen välinen tasapaino sekä painotus köyhiin ja hauraisiin valtioihin.

Jotta elämä olisi reilumpaa. Ihan kaikkialla.

- Budjettiin tulee lisätä selkeä kuvaus Suomen mobilisoimasta ilmastorahoituksesta ja sen kohdentumisesta.

3.5 Kansalaisyhteiskunnan moninaisuus tulee turvata

Hallitus on tänä vuonna päättänyt lakkauttaa viestintä- ja globaalikasvatustuen (UM:n hallinnonalalla) ja rauhantyön tuen (OM:n hallinnonalalla). UM:n hallinnonalan jakama, niin kutsuttu ”järjestöjen utp-tuki” (momentti 24.90.50. ”eräät valtionavut”) ehdittiin jo kehysriihen jälkeen ilmoittaa lakkautetuksi, mutta budjettiriihessä momentille palautettiin miljoona euroa.

Avustusten yhteissumma on ollut VGK-tuki: 2,2 milj. €, rauhantyö 852 000 €, ”utp-avustus”, 1,063 milj. € eli yhteensä 4,115 miljoonaa €. Kun lasketaan budjettiriihessä UTP-tukeen palautettu miljoona euroa mukaan, lakkautettuja avustuksia on noin 3,1 miljoonaa euroa.

Avustuksia ovat saaneet yhteensä: VGK-tuki: 19 järjestöä, rauhantyö 20 järjestöä, ”utp-avustus” 19 järjestöä. Yhteensä avustuksia ovat saaneet 52 eri järjestöä. VGK+rauhantuen saajia on yhteensä 36 eri järjestöä. Osa järjestöistä on viime hakukierroksen jälkeen saanut kahta tai kolmea eri avustusta.

Osa näistä järjestöistä on vuoden 2025 alussa hyvin vaikeassa asemassa – esillä on ollut myös lakkautustarpeita. Monet näistä järjestöistä on toiminut kymmeniä vuosia Suomessa. Vaikka järjestöjen rahoitus on ollut monipuolista, valtionavustus on muodostanut perustan, jonka varaan muuta rahoitusta on voinut hakea. Jos/kun järjestöjen ammattimainen toiminta lakkaa, vastaavaa toimintaa ei ole mahdollista korvata vapaaehtoistyöllä. Järjestöjen työntekijät ovat mahdollistaneet myös vapaaehtoistoimintaa järjestöjen puitteissa.

Järjestöillä on ollut noin puoli vuotta aikaa järjestellä uudelleen toimintaansa. Tämä on hyvin lyhyt aika tilanteessa, jossa järjestöillä on saman aikaisesti ollut leikkauksia ennen suunniteltua toimintaa ja sitoumuksia sekä esimerkiksi lomautuksia.

Niiltä osin, kuin järjestöjen avustusluokkien leikkauksia ei voida kohtuullistaa, vuodelle 2025 tulisi perustaa kertaluonteinen siirtymäkauden tuki, jonka avulla lakkautusuhan kohtaavat järjestöt voivat järjestää uudelleen toimintaansa, jotta niiden tuottama yhteiskunnallinen hyöty ei katoa.

Ehdotus muutostueksi:

- Muutostukea voivat hakea kaikki järjestöt (kansallisesti toimivat yhdistykset), jotka:
 - ovat saaneet seuraavia valtionavustuksia: VGK-avustus, rauhantyön avustus ja nk. ”utp-avustus”, eli momentti 24.90.50. ”eräät valtionavut”
 - Hakemuksessa osoittavat, että valtionavustuksen poistuminen merkitsee uhkaa järjestön lakkauttamisesta tai valtaosan toiminnasta lopettamista
- Tuelle järjestetään yksi erillinen hakukierros, jota hallinnoi joko ulkoministeriö tai oikeusministeriö
- Tuen kokonaismäärän tulisi olla noin 1,5 miljoonaa euroa. Se on arvio vähimmäismäärästä, joka tarkastellessa avustuksia saaneiden järjestöjen määrää, luonnetta ja avustusmääriä, tarvitaan muutosprosesseihin.

- Siirtymäkauden tukea voitaisiin käyttää esimerkiksi:
 - Muihin järjestöihin yhdistymiseen liittyviin kuluihin / työaikaan, joka yhdistymisprosessi vaatii
 - Muuntumiseen uuteen yhteisömuotoon
 - (Uuteen) varainhankintaan
 - Järjestön tiedon, osaamisen tallentamiseen mahdollisuuksien mukaan (esimerkiksi oppimateriaaleiksi) muotoon, jossa muut toimijat voivat hyötyä niistä, vaikka ko. järjestö joutuu lakkauttamaan toimintansa kokonaan tai valtaosalta.
 - Muuhun jatkuvuutta turvaavaan toimintaan.
- ➔ Viestintä- ja globaalikasvatusjärjestöjen avustus tulee palauttaa (samoin kuin rauhantyön järjestöjen tuki oikeusministeriön hallinnonalalla)
- ➔ Vähintään avustusten lakkauttamisesta kärsiville järjestöille tulee perustaa väliaikainen siirtymäkauden tuki, joka mahdollistaa sen, että ne järjestelevät toimintojaan niin, että niiden tuottama yhteiskunnallinen hyöty ei katoa vuoden 2025 alusta.

Lisätiedot:

Ilmari Nalbantoglu, johtaja, vaikuttaminen | Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo

ilmari.nalbantoglu@fingo.fi | 050 317 6693

Liite: Määrärahamuutokset: talousarvio 2024 verrattuna talousarvio HE:een 2025

	2023	2024	%-muutos	€-muutos	2025	%-muutos	€-muutos	%-muutos - 23-25	€-muutos -23- 25
UM: "Varsinainen kehitysyhteistyö"	710 341 000 €	621 699 000 €	-12 %	-88 642 000 €	532 547 000 €	-14 %	-89 152 000 €	-25 %	-177 794 000 €
Tuki Ukrainalle	0 €	57 821 000 €	100 %	57 821 000 €	47 276 000 €	-18 %	-10 545 000 €	100 %	47 276 000 €
"Ukraina"+"varsinainen	710 341 000 €	679 520 000 €	-4 %	-30 821 000 €	579 823 000 €	-15 %	-99 697 000 €	-18 %	-130 518 000 €
UM: muut momentit	206 216 000 €	231 015 000 €	12 %	24 799 000 €	205 451 000 €	-11 %	-25 564 000 €	0 %	-765 000 €
Monenkeskinen kehitysyhteistyö	222 911 000 €	203 979 000 €	-8 %	-18 932 000 €	193 463 000 €	-5 %	-10 516 000 €	-13 %	-29 448 000 €
Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	192 704 000 €	138 639 000 €	-28 %	-54 065 000 €	112 310 000 €	-19 %	-26 329 000 €	-42 %	-80 394 000 €
Euroopan kehitysrahasto	28 691 000 €	30 655 000 €	7 %	1 964 000 €	22 000 000 €	-28 %	-8 655 000 €	-23 %	-6 691 000 €
Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	58 311 000 €	56 101 000 €	-4 %	-2 210 000 €	35 962 000 €	-36 %	-20 139 000 €	-38 %	-22 349 000 €

Humanitaarinen apu	92 000 000 €	83 000 000 €	-10 %	-9 000 000 €	55 000 000 €	-34 %	-28 000 000 €	-40 %	-37 000 000 €
Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot	5 695 000 €	5 312 000 €	-7 %	-383 000 €	4 770 000 €	-10 %	-542 000 €	-16 %	-925 000 €
Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 050 000 €	1 950 000 €	-5 %	-100 000 €	1 600 000 €	-18 %	-350 000 €	-22 %	-450 000 €
Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotu kselle	87 950 000 €	87 950 000 €	0 %	0 €	97 950 000 €	11 %	10 000 000 €	11 %	10 000 000 €
Korkotuki-instrumentti	22 900 000 €	21 000 000 €	-8 %	-1 900 000 €	11 000 000 €	-48 %	-10 000 000 €	-52 %	-11 900 000 €
Ilmastotoimet	216 000 000 €	330 000 000 €	53 %	114 000 000 €	225 000 000 €	-32 %	-105 000 000 €	4 %	9 000 000 €
Yhteensä kehitysyhteistyö- määrärahat	1 177 400 000 €	1 208 900 000 €	3 %	31 500 000 €	1 064 049 000 €	-12 %	-144 851 000 €	-10 %	-113 351 000 €
BKTL-osuus	0,52 % (ennakko)	0,41 % (arvio)			0,36 % (arvio)				